

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI NOMIDAN
Х А Л Қ И Л У В Қ А Р О Р И**

Тошкент шаҳри

2020 йил 11 март

4-1001-2004/2750-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья И.О.Хамраев раислигида, судья ёрдамчиси И.О.Исроиловнинг котиблигида, Тошкент вилояти Бўка тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги манфаатида «МАХИМ GOLD TEX» МЧЖ ҳисобидан 235.085.389,34 сўм асосий қарз ва 1.163.670 сўм пеня ҳамда 23.508.538 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан: “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги вакили – А.Салимов (рахбар), иштирокидаги очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и:

Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши (бундан буён матнда фермерлар кенгаши деб юритилади) “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида иқтисодий судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, «МАХИМ GOLD TEX» МЧЖ (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) ҳисобидан 235.085.389,34 сўм асосий қарз ва 1.163.670 сўм пеня ҳамда 23.508.538 сўм жаримани ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган фермерлар кенгаши ва даъвогар вакили даъво талаблари ишдаги ҳужжатлар билан тўлиқ ўз тасдиғини топганлиги тўғрисида тушунтириш бериб, даъвони қўллаб-қувватлади ва суддан уларни тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлиси вақти ва куни тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган бўлсада жавобгар вакиллари бугунги суд мажлисида иштирок этмади ва даъво талаблари бўйича ўз фикр мулоҳазаларини билдирмади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128-моддасига асосан агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

ИПКнинг 170-моддаси учинчи қисмига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Суд тарафлар вакилларининг фикрини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга асосан даъво талабини қисман қаноатлантиришни ҳамда ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади:

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 8 ва 234-моддаларига асосан, мажбуриятлар шартнома

асосида, зарар етказиш ва қонунда белгиланган бошқа асосларга кўра вужудга келади.

Мазкур ҳолда мажбуриятлар контрактация шартномасидан келиб чиққан.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда белгиланган баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса ёки у мажбурият моҳиятидан келиб чиқмаса, контрактация шартномасига нисбатан маҳсулот етказиб бериш шартномаси тўғрисидаги қоидалар, тегишли ҳолларда эса давлат эҳтиёжлари учун товарлар етказиб беришга доир давлат контракти тўғрисидаги қоидалар қўлланади.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, 2019 йил 07 мартда даъвогар ва жавобгар ўртасида пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича 40004-сонли контрактация шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1-банди талабига кўра даъвогар шартноманинг 1.-иловасида кўрсатилган 148,8 тонна пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани жавобгарга қайта ишлаш ёки сотиш учун етказиб бериш, жавобгар эса ушбу маҳсулотни келишилган муддатларда муаян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Даъвогар шартномага кўра жавобгарга 583.593.934,75 сўм қийматдаги пахта хом ашёси етказиб берган.

Шартноманинг 4.4-бандида жавобгар даъвогарга етказиб берилган маҳсулот қийматининг 100 фоизи ҳисобидан терим учун юборилган пуллар ва бошқа харажатлар чегирилгандан қолган қисми 60 кунга кадар тўлаб бериши белгиланган бўлсада, жавобгар шартнома шартларини бузиб маҳсулот ҳақини тўлиқ тўлаб бермаган.

Натижада жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 583.593.934,75 сўмни ташкил этган.

Жавобгарнинг қарздорлиги тарафлар ўртасида тасдиқланган солиштирма далолатномада ҳам ўз аксини топган.

ФКнинг 236-моддасига асосан, мажбуриятлар шартнома шартлари ва қонунчилик талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши лозим.

ФКнинг 244-моддаси 1-хатбошисига агар қонун ҳужжатлари ёки шартномада назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмаслиги қайд этилган.

ФКнинг 449-моддасининг учинчи қисмига асосан агар маҳсулот етказиб бериш шартномасида товарлар ҳақи олувчи (тўловчи) томонидан тўланиши назарда тутилган бўлса ва у ҳақ тўлашдан асоссиз бош тортса ёки товарлар ҳақини шартномада белгиланган муддатда тўламаган бўлса, етказиб берувчи сотиб олувчидан етказиб берилган товарлар ҳақини тўлашни талаб қилишга ҳақи.

Юқорида қайд этилган ҳолатлардан келиб чиққан ҳолда суд даъвогарнинг жавобгар ҳисобидан асосий қарзни ундириш тўғрисидаги талабини асосли деб топиб, уни қаноатлантиришни лозим деб топади.

Шунингдек, даъвогар жавобгар ҳисобидан 1.163.670 сўм пеняни ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикасининг “Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шарномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги қонунининг 7-моддасига асосан хўжалик шартномаси тарафлари тузилган хўжалик шартномалари бўйича зиммаларига олинган мажбуриятларни ўз вақтида ва тегишли тартибда бажаришлари шарт.

Шартноманинг 5.2-бандида жавобгар даъвогарга муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун муддати ўтказиб юборилган тўлов суммасининг 0,033 фоизи миқдорида, бироқ муддати ўтказиб юборилган суммани 20 фоизидан ортиқ бўлмаган миқдорда пеня тўлаши белгиланган.

ФКнинг 333-моддасига асосан қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланган бўлмаса, жавоб беради.

Мазкур ҳолда суд жавобгарнинг шартнома шартларида белгиланган етказиб берилган маҳсулот учун тўловларни амалга ошириш бўйича мажбуриятларини ўз вақтида бажармаганлиги ҳолати ишдаги ҳужжатлар ва тарафларнинг тушунтиришлари билан ўз тасдиғини топганлигини инобатга олган ҳолда, даъво талабининг пеня ундириш қисмини асосли деб ҳисоблаб даъво талабининг ушбу қисмини тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Шунингдек даъвогар жавобгар томонидан шартнома шартларини бажармаганлиги учун 23.508.538 сўм жарима ундиришни сўраган.

Шартноманинг 5.2-бандига кўра белгиланган муддатларда ва шартномада келишилган миқдорларда тўлиқ топширилган маҳсулот учун тегишли ҳақларни тўлашдан асоссиз бош тортганда жавобгар даъвогарга ўзи тўлашдан бўйин товлаган сумманинг 20 фоизи миқдорида жарима тўлаши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкӣ жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида”ги 2007 йил 15 майдаги № 163-сонли қарорининг 3-бандига кўра агар шартномада айнан битта мажбуриятнинг бузилиши учун неустойкани ҳам жарима, ҳам пеня кўринишида тўлаш назарда тутилган бўлса, судлар шуни эътиборга олишлари лозимки, қонунчиликда бошқача ҳоллар назарда тутилмаган бўлса, даъвогар фақатгина бир шаклдаги неустойка қўллашни талаб қилишга ҳақли.

Мазкур ҳолда суд даъво талабида неустойка тарзида ҳам пеня ҳам жаримани ундириш сўралганлиги, суд даъвогарнинг даъво талабидаги пеня қисмини қисман қаноатлантирганлигини ҳисобга олиб, жарима ундириш тўғрисидаги даъво талабини асоссиз деб ҳисоблайди ва қаноатлантиришни рад этишни лозим деб топади ва суд харажатларини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Мазкур ҳолда суд Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига биноан суд харажатлари ундирувини жавобгар зиммасига юклашни лозим топди.

Юқоридагиларни инобатга олиб, тақдим этилган ҳужжатларни ўрганиб, даъвогарнинг даъво талабини қисман қаноатлантиришни ва ишни кўриш билан боғлиқ суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топиб, ФКнинг 8, 234, 465, 236, 244, 449 – моддалари, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118,176-179-моддаларини қўллаб, суд

қ а р о р к и л д и:

Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги манфаатидаги даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

«MAXIM GOLD TEX» МЧЖ ҳисобидан “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги фойдасига 235.085.389,34 сўм асосий қарз, 1.163.670 сўм пеня ҳамда 17.840 сўм почта харажатлари ундирилсин.

Даъво талабларининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

«MAXIM GOLD TEX» МЧЖ ҳисобидан республика бюджетига 4.724.981,18 сўм давлат божи ундирилсин.

“САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 470.170,76 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Судья

И.О.Хамраев

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ
(хулоса қисми)

Тошкент шаҳри

2020 йил 11 март

4-1001-2004/2750-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья И.О.Хамраев раислигида, судья ёрдамчиси И.О.Исроиловнинг котиблигида, Тошкент вилояти Бўка тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги манфаатида «MAXIM GOLD TEX» МЧЖ ҳисобидан 235.085.389,34 сўм асосий қарз ва 1.163.670 сўм пеня ҳамда 23.508.538 сўм жаримани ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан: “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги вакили – А.Салимов (рахбар), иштирокидаги очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, ФКнинг 8, 234, 465, 236, 244, 449 – моддалари, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118,176-179-моддаларини қўллаб, суд

қ а р о р қ и л д и:

Тошкент вилояти Пискент тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги манфаатидаги даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

«MAXIM GOLD TEX» МЧЖ ҳисобидан “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги фойдасига 235.085.389,34 сўм асосий қарз, 1.163.670 сўм пеня ҳамда 17.840 сўм почта харажатлари ундирилсин.

Даъво талабларининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

«MAXIM GOLD TEX» МЧЖ ҳисобидан республика бюджетига 4.724.981,18 сўм давлат божи ундирилсин.

“САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 470.170,76 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Судья

И.О.Хамраев

СУД МАЖЛИСИ БАЁННОМАСИ

Тошкент шаҳри

2020 йил 11 март

4-1001-2004/2750-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья И.О.Хамраев раислигида, судья ёрдамчиси И.О.Исроиловнинг котиблигида, Тошкент вилояти Бўка тумани фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгашининг “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги манфаатида «MAXIM GOLD TEX» МЧЖ ҳисобидан 235.085.389,34 сўм асосий қарз ва 1.163.670 сўм пеня ҳамда 23.508.538 сўм жаримани ундириши тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни тарафлардан: “САЛИМ АБДУҒАФФОР” фермер хўжалиги вакили – А.Салимов (рахбар), иштирокидаги очиқ суд мажлисида кўриб чиқмоқда.

Раислик этувчи суд мажлисини очиб, қандай иш кўрилишини эълон қилди ва ишда иштирок этувчи тарафлар вакиллариининг суд мажлисига келган-келмаганлигини текширди.

Раислик этувчи даъвогар вакилига Ўзбекистон Республикаси ИПКнинг 42-моддасида кўрсатилган процессуал ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтирди ва суд таркибига раддиялари бор-йўқлигини сўради.

Даъвогар вакили процессуал ҳуқуқлари тушунарлилиги, раислик этувчи ва суд мажлиси котибига раддиялари йўқлигини билдиришди.

Раислик этувчи суд мажлисини олиб бориш тартибини тушунтирди.

Очиқ суд мажлиси тарафлар розилигига биноан ўзбек тилида олиб борилишига келишилди.

Ишни мазмунан кўриб чиқишдан олдин раислик этувчи тарафлардан иш юзасидан ариза ёки илтимосномалар бор-йўқлигини сўради.

Даъвогар вакили томонидан судга даъвони таъминлаш тўғрисидаги ариза билан мурожаат қилинди.

Суд аризани ўрганиб чиқиб, жойида маслаҳатлашиб, мазкур ариза бўйича қабул қилинган суд ҳужжатини ўқиб эшиттирди.

Раислик этувчи сўз навбатини тарафлар вакилларига берди.

Суд мажлисида иштирок этган фермерлар кенгаши ва даъвогар вакили даъво талаблари ишдаги ҳужжатлар билан тўлиқ ўз тасдиғини топганлиги тўғрисида тушунтириши бериб, даъвони қўллаб-қувватлади ва суддан уларни тўлиқ қаноатлантиришини сўради.

Суд мажлиси вақти ва куни тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган бўлсада жавобгар вакиллари бугунги суд мажлисида иштирок этмади ва даъво талаблари бўйича ўз фикр мулохазаларини билдирмади.

Раислик этувчи томонидан тарафлар вакиллари томонидан бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар бор-йўқлиги сўралди.

Бошқа қўшимча ариза ва илтимосномалар билдирилмади.

Раислик этувчи маслаҳатда қолди.

Маслаҳатдан сўнг, раислик этувчи қабул қилинган суд ҳужжати ҳулоса қисмини ўқиб эшиттирди ва унинг устидан шикоят қилиш тартиби ва муддатларини, суд мажлиси баённомаси билан уч кунлик муддатда танишини ҳамда унинг тўла-тўқислиги ва тўғри тузилганлиги хусусида фикларини бериш ҳуқуқларини тушунтирди.

Раислик этувчи суд мажлисини ёпиқ деб эълон қилди.

Баённома Уз.Р.ИПКнинг 201-моддаси талаблари асосида ёзилди.

Раислик этувчи:

И.О.Хамраев

Суд мажлиси котиби:

И.О.Исроилов